

– קיום רצונו של הקב"ה, ואחת היא לו אם מדובר במצוה חשובה ונעלית (כדומה למזיגת כוס), או בפעולה צדדית שאינה אלא הכנה לקיום מצוה (כדומה לבישול קדרה)²⁴.

ולכן יכול אותו כהן עצמו לבצע את שתי העבודות – תרומת הדשן (הנמשלת למזיגת כוס) והוצאת הדשן (הנמשלת לבישול קדרה), מאחר שמנקודת מבט של התבטלות כלפי הקב"ה אין משמעות להבדל בדרגת החשיבות בין שתי הפעולות.

(לקוטי שיחות חל"ז ע' 5 ואילך)

ח

אֵשׁ תָּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכָּבֵה (ו, 1)

"אש תמיד – אש שנאמר בה 'תמיד', היא שמדליקין בה את הנרות, שנאמר בה 'להעלות נר תמיד' – אף היא מעל המזבח החיצון תוקד" (רש"י)

צריך ביאור: מדוע אין רש"י מפרש את הכתוב כפשוטו – שהכוונה היא להדגיש שהאש שעל המזבח צריכה לבעור "תמיד", ללא הפסק²⁵?

ויש לומר:

בהזדמנות קודמת²⁶ פירש רש"י, שהמלה "תמיד" אינה מתפרשת דוקא במשמעות של תמידיות מוחלטת, דבר המתקיים ללא הפסקה, אלא היא עשויה להתייחס גם לדבר המתקיים בהפסקות אך במחזוריות קבועה: "כל

24. וכמסופר בגמרא (כתובות קג, ב; בבא-מציעא פה, ב) על רבי חייא, שלא הסתפק בכך שעסק בעצמו בלימוד תורה עם תלמידיו, אלא אף עשה בעצמו את כל ההכנות הדרושות – החל מזריעת הפשתן, שממנו קלע רשתות, שבאמצעותן צד צבאים, שמעורותיהם עיבד קלף, שעליו כתב את הספרים שמתוכם לימד את תלמידיו.

25. ראה גם משכיל לדוד.

26. תחילת פרשת תצוה.

לילה ולילה קרוי תמיד, כמו שאתה אומר 'עולת תמיד' - ואינה אלא מיום ליום, וכן במנחת חביתין נאמר 'תמיד' - ואינה אלא מחציתה בבוקר ומחציתה בערב".

ולפי זה נמצא, שהמלה "תמיד" כאן היא חסרת משמעות: בסיום הכתוב נאמר במפורש שהאש שעל המזבח "לא תכבה", כלומר שעליה לבעור במשך כל הזמן, ללא הפסקה; מה מוסיפה על כך, איפוא, המלה "תמיד", שמשמעותה קלושה יותר, והיא עשויה להתייחס גם לדבר המתקיים בהפסקות?

ולכן מפרש רש"י שהמלה "תמיד" מתייחסת לאש המנורה, שנאמר בה "להעלות נר תמיד"^{אוצר החכמה}, והכתוב בא לחדש שגם אש זו תוקד מעל המזבח.

(לקוטי שיחות ח"י ע' 50 ואילך)

ט

אֵשׁ תָּמִיד תִּוְקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכָּבֵה (ו, ח)

"אש תמיד - אש שנאמר בה 'תמיד', היא שמדליקין בה את הנרות, שנאמר בה 'להעלות נר תמיד' - אף היא מעל המזבח החיצון תוקד. לא תכבה - המכבה אש על המזבח עובר בשני לאווין" (רש"י)

רש"י משנה בלשונו מדברי הגמרא: בגמרא²⁷ נאמר "אש תמיד שאמרתי לך לא תהא אלא בראשו של מזבח החיצון", ואילו רש"י משנה וכותב "אש שנאמר בה תמיד.. אף היא מעל המזבח החיצון תוקד".

ויש לבאר את משמעותו של שינוי זה:

דין זה - השימוש באש המזבח להדלקת המנורה - ניתן להתפרש בשני אופנים: אפשר לפרש שהוא אחד מדיני הדלקת המנורה, כלומר

27. יומא מה, ב. ועד"ז בתורת כהנים כאן ובירושלמי יומא פ"ד ה"ו.

שהדלקת המנורה צריכה להיות מאש המזבח דוקא; ואפשר לפרש שזהו אחד מדיני המזבח, כלומר שאחד מתפקידיה של אש המזבח הוא לשמש כמקור אש עבור המנורה, אך הדלקת המנורה אינה תלויה בכך.

ה"נפקא-מינה" היא למקרה שמסיבה כלשהי אין אש על המזבח: לפי האפשרות הראשונה – לא ניתן להדליק את המנורה, שכן ההדלקה צריכה להיות דוקא מאש המזבח; ואילו לפי האופן השני – בהעדר אש מן המזבח ניתן להדליק את המנורה מאש אחרת, שכן הדלקת המנורה אינה תלויה בהכרח באש המזבח.

ויש לומר, שבכך חלוקות שיטת הגמרא (בדרך ההלכה) ושיטת רש"י (בדרך הפשט):

דעת הגמרא היא לפי האופן הראשון - שהדלקת המנורה צריכה להיות מאש המזבח דוקא²⁸. ולכן קובעת הגמרא בצורה נחרצת "אש תמיד שאמרתי לך לא תהא אלא בראשו של מזבח החיצון", ובהעדר אש במזבח החיצון – לא ניתן להדליק את המנורה²⁹.

דעת רש"י, לעומת זאת, היא לפי האופן השני – שאש המזבח צריכה לשמש להדלקת המנורה, אך הדלקת המנורה אינה תלויה בכך. וזהו פירוש דברי רש"י "אף היא מעל המזבח החיצון תוקד": בנוסף לשאר תפקידיה של אש המזבח (שבהם מדובר בפסוקים אלו), יש לה תפקיד נוסף – לשמש כמקור אש עבור המנורה; אך עובדה זו אינה מגבילה את הדלקת המנורה, ואינה פוסלת את האפשרות להדליקה ממקור אחר בעת הצורך (ולכן נכתב דין זה כאן, בפרשה העוסקת בדיני המזבח, ולא בפרשה העוסקת בדיני הדלקת המנורה).

28. וכפי שמצינו, שהרמב"ם שיבץ הלכה זו בין ההלכות העוסקות בהדלקת המנורה (הלכות תמידין ומוספין פ"ג הי"ג), ולא בין ההלכות העוסקות באש המזבח (שם פ"ב).

29. וכן מוכח מדברי הרמב"ם שם, וכן מדברי הראב"ד בהשגתו.

לפי הסבר זה ניתן לבאר הבדל נוסף בין שיטת הגמרא לשיטת רש"י בעניין איסור כיבוי האש שעל המזבח שבהמשך הכתוב:

הרמב"ם³⁰ פוסק (על יסוד הגמרא³¹): "המכבה אש המזבח לוקה .. אש מנורה שהכינה במזבח להדליק ממנה, אף על פי שכיבה אותן בראש המזבח - פטור, שהרי ניתקה למצוה אחרת, ואין אני קורא בהן 'אש המזבח'".

אך מלשון רש"י כאן - "המכבה אש על המזבח עובר בשני לאווין" – משמע שהאיסור חל כל עוד האש נמצאת בפועל על המזבח, גם אם מטרת הדלקתה היתה לצורך אש המנורה.

והבדל זה תלוי בשני האופנים האמורים לעיל:

לדעת הגמרא – הדלקת המנורה מאש המזבח היא דין מדיני הדלקת המנורה, ולכן אש שהוכנה למטרה זו אינה נחשבת עוד ל"אש המזבח", ואין איסור לכבותה;

ואילו לדעת רש"י – הדלקת המנורה מאש המזבח היא דין מדיני המזבח, ולכן גם אש שהוכנה לצורך הדלקת המנורה נחשבת ל"אש המזבח", וחל עליה איסור הכיבוי.

(לקוטי שיחות ח"י ע' 53 ואילך)

,

אש תמיד תוקד על המזבח (א)

"אש תמיד – אש שנאמר בה 'תמיד', היא שמדליקין בה את הנרות, שנאמר בה 'להעלות נר תמיד' – אף היא מעל המזבח החיצון תוקד" (רש"י)

יש לפרש את ההוראה מהלכה זו בעבודת ה':

30. הלכות תמידין ומוספין פ"ב ה"ו.

31. יומא מו. ב.

הדלקת המנורה היא רמז ללימוד התורה, כפי שנאמר "כי נר מצוה ותורה אור"³². הדבר רמוז גם בכך שהמנורה נקראת "נר תמיד" – כשם שחובת לימוד התורה היא תמידית.

ובכן, אדם שממלא את חובתו זו בשלמות, בבחינת "תורתו אומנותו" – עלול לחשוב שדי לו בכך שהתורה ממלאת את כל עולמו, ואין לו צורך בעניינים אחרים.

על כך באה ההוראה מהלכה זו – שהדלקת המנורה צריכה להיות מהאש ש"מעל המזבח החיצון" – במשמעות כפולה:

א) הדלקת המנורה אינה מהמזבח הפנימי (שעמד סמוך למנורה), אלא דוקא מהמזבח החיצון; מכאן יש ללמוד, שכדי שיהיה ללימוד התורה קיום – בבחינת "נר תמיד" – על האדם לעסוק גם בעניינים ש"מבחוץ", כלומר – בקיום המצוות המעשיות³³ (שהן "מחוץ" לאדם עצמו), ובהגשת עזרה רוחנית ליהודים שדרגתם הרוחנית נמוכה משלו.

ב) המזבח החיצון הוא המזבח שעליו זורקים את דם הקרבנות (המסמל את תכונות הלהט וההתפעלות) ושורפים את חלבם (המסמל את כוח התענוג); ומכאן יש ללמוד, שהדרך ללימוד התורה היא לכל-לראש על-ידי התמסרות מוחלטת – מסירת כוח התענוג והלהט הפנימי לקב"ה בלבד. וכדברי הרמב"ם³⁴: "מי שנשאו לבו לקיים מצוה זו כראוי, ולהיות מוכתר בכתר תורה – לא יסיח דעתו לדברים אחרים, ולא ישים על לבו שיקנה תורה עם העושר והכבוד כאחת.. ומסיר התאוות ותענוגי הזמן מלבו".

(לקוטי שיחות ח"י"ז ע' 55 ואילך; רשימת המנורה סע"ח)

32. משלי ו, כג. וראה תורה אור פח, ב. ועוד.

33. בהתאם להלכה (ראה ירושלמי ברכות פ"א ה"ב, ועוד) שמצוה עוברת דוחה תלמוד תורה.

34. הלכות תלמוד תורה פרק ג הלכות ו-ט.